In de ban van het ringen.

Bert Winters

Op de uitnodiging van de redactie om iets te schrijven voor OHV nummer 100 ga ik graag in. Ik ben ervan overtuigd, dat onder de nieuwe Flora en Fauna wet het belangrijker zal worden dan ooit tevoren, dat we als ringers publiceren. Wie schrijft, die blijft. En wat ligt op zo'n moment meer voor de hand dan je eigen geschiedenis eens op een rijtje te zetten.

De jonge vogelaar.

Mijn vroegste herinnering aan vogels gaat terug naar het kinderstoeltje op vaders fiets. In 1960 zaten er niet alleen herten in de hertenkamp van Emmeloord, maar aan de oevers van de vijvers liepen ook Kluten, "met omhoog gebogen snavels" aldus Sluiters vogelgids. Als kinderen gingen we vogelnesten zoeken, maar niet om eieren uit te halen! Na de verhuizing naar Diever in Drenthe gebeurde dat wel. Zwarte Kraaien en Eksters hadden twee opties. Een nest werd door jagers doorgeschoten of kwajongenshaalden de eieren uit. Een boom was voor mij niet gauw te hoog.

De volgende stap in de ontwikkeling van vogelaar was het Vogeljaar. Daar heb ik al jong het vogeltrek tellen afgekeken, leerde ik nestkastjes timmeren, ik had een route met meer dan 100 mezenkasten en pikte er de codes voor het eerste SOVON broedvogelproject op. Omdat je nesten zocht en kastjes controleerde, had je altijd de hoogste codes voor broedzekerheid. Zo is dus het eerste contact ontstaan met een vogelringer, Bert Blaauw uit IJhorst. Hij was in de eerste plaats geïnteresseerd in Bonte vliegenvangers en daar had ik er zat van. Maar een goede klimmer voor een nestkast van een Torenvalk of een ander roofvogel- of uilennest kon hij ook wel waarderen. Ik meen dat van Blaauw de uitspraak was: "Eierzoekers worden later vaak goede vogelaars. Ze weten precies wat er in het veld te doen is".

Het moet voor mij een "point of no return" geweest zijn. Een geweldige hobby in de buitenlucht, maar het mocht ook best wat wetenschap opleveren. Ik telde voor "De Vogels van Drenthe" de hele gemeente eenmaal per maand, waar de rest van de provincie tweemaandelijks geteld werd (niet-broedvogels). Het was de animator van het project niet ontgaan en onder de bezielende leiding van Arend J. van Dijk nam ik plaats in de redactie van het nog te schrijven boek. Kraai-achtigen werden mijn deel. Ik heb altijd iets gehad met "underdogs".
EN ZOVEEL WAS ZEKER, EENS WILDE IK ZELF VOGELS RINGEN.
Een studie aan de lerarenopleiding Ubbo Emmius in Groningen volgde. Eindeloos vaak op de bromfiets naar de pas ingepolderde Lauwersmeer, ook om gegevens te verzamelen voor het tweede SOVON project over niet-broedvogels. Met studiegenoot Jan Doevendans mee naar Amsterdam. Alfred Blok kon best enthousiaste klimmers gebruiken om Blauwe reiger pullen te ringen. En met toen al verdienstelijk tekenaar en schilder Erik van Ommen een "dagje Schiermonnikoog". Vogelkennis en achtergrondkennis groeiden snel.

Meeuwen.
De volgende stap in 1982 na de studie: vervangende dienst. Voor een inventarisatie baantje bij de provincie Drenthe moest ik Rob Bijlsma voor laten gaan. Die zal tot dat moment nooit van Berkenheuvel gehoord hebben, waar "mijn" geringde roofvogels reeds rondvlogen en wat nu de kern is van zijn roofvogel studie gebied. Het werd Terschelling. De duizenden meeuwennesten tellen op de Boschplaat om later natuurlijk Harry Horn te helpen, Kleine Mantel pullen te ringen. Lepelaars bewaken. De nesten waren nog met de letters van het alfabet te markeren. En uiteraard als klapstuk een keer mee om ze te kleurringen. Historisch is het verhaal van de Cetti's zanger, die met een opname van zijn eigen zang werd gevangen en geringd. Bij hervangst in de Oostvaardersplassen werd hij gedetermineerd als Snor. Gelukkig kreeg de melder een tweede kans om het foutje weer goed te maken.

Intussen had ik dus iets met meeuwen gekregen. Een baan in Medemblik, een vuilstort om de hoek met toen nog heel veel meeuwen, waarbij juist in die tijd het kleurring programma van Arie Spaans gestart was. De stinkende stortplaats leverde niet alleen een schat aan kleurring aflezingen op, maar metalen ringen bleken met een telescoop ook te ontcijferen. De Ringcentrale werd er al spoedig een beetje gek van en kende mij een meldersnummer toe. Zo ben ik ook over de drempel van de computer heen geraakt. Ook Lieuwe Dijksen op Texel zal wel een beetje gek geworden zijn van al die ordners vol terugmeldingen. Uit die jaren zullen echter uitstekende overlevingsstatistieken van de Texelse Zilvermeeuwen te halen zijn.
Op een avond in november Kanoeten vangen op het Wieringerwad met Theunis Piersma was een belevenis om nooit meer te vergeten.
Intussen leverden de buitenlandse ringen ook buitenlandse contacten op. Het leidde uiteindelijk tot de eerste meeuwenconferentie in Wismar, die zich net als later de eerste Mediterranean Gull meeting in Le Portel op een grote Europese belangstelling mocht verheugen. Echt ontzettend leuk om al die mensen te ontmoeten die met dezelfde gekte besmet zijn als jij en die je tot dan alleen maar kende van de ringterugmeld-formulieren.

Eigen ringvergunning.
De vuilstort mocht geen meeuwvriendelijk afval meer storten. Noodgedwongen einde van de hobby? Mooi niet natuurlijk. Als je eenmaal van vogelringen bezeten bent, kom je daar niet zomaar weer vanaf.
Eindelijk dan maar eens kijken of er zelf een ringvergunning te regelen valt. Met de hoge eisen die, terecht, gesteld worden, zou dat nog niet meevallen. Een witte vlek bij het CES project en een zelfde vastberadenheid als bij het aflezen van meeuwenringen bieden uitkomst. Na een jaar stages lopen in 1997 bij Fred Cottaar, Gerrit Frank en wijlen Foeke Wagenaar mag ik zelfstandig ringen. CES plot 43, De Voorboezem op Wieringen, gekoppeld aan een tweede vangplek vlakbij, gemaal Leemans in de Wieringermeer.

Ik durf de stelling aan, dat niets zo motiverend is als in de eerste maanden een Geelgors te vangen met een Copenhagen ring, 800 km "van huis". Wellicht de verste melding van een geringde Geelgors in Nederland ooit. En in je eerste jaar een Draaihals, Waterrietzanger, Roodmus... Onvergetelijk zijn uiteraard de tien Pestvogels met Kerst 2000.

Toekomst.

Ik durf ook te stellen, dat we met ons ringonderzoek inmiddels een vaste waarde vormen in de ringerswereld. Alleen een betaalde baan weerhoudt ons van vinkenbaan kwantiteit. Met z'n allen halen wij als ringers en als aflezers van ringen een schat aan kwalitatief hoogwaardige vogelgegevens binnen die op geen andere wijze te verkrijgen zijn dan met ringonderzoek. En dat alles grotendeels op amateur basis!
De contacten via het Ringersnet met collega ringers laten zien, dat er nog ontzettend veel te ontdekken valt over vogels. Redenen genoeg om met vol enthousiasme door te gaan, met dank aan al die mensen die mij tot stimulans geweest zijn.
Misschien wordt het ook wel eens weer tijd voor een vervolg op Speek en Speek's Vogeltrekatlas. Zo'n grote atlas in de reeks van Roofvogels, Wadvogels en Vogeltrek lijkt mij wel wat.
Zo wil ik, bij leven en welzijn, best ook OHV nummer 150 nog wel meemaken.
IN DE BAN VAN HET RINGEN.

Bert Winters, ringersnummer 950.